Strategi för Idrott och NPF 2025–2027

Innehållsförteckning

1. Strategi för Idrott och NPF 2025-2027 1

1.1 Bakgrund 1

1.1.1 NPF i allmänhet 1

1.1.2 NPF inom idrotten 2

1.2 Syfte och målsättning 2

1.3 Huvudområden 2

1.4 Nuläge 3

1.5 Utgångspunkter 3

1.6 Samverkan med andra organisationer 3

1.7 Organisation och roller 4

1.7.1 RF-SISU distrikt 4

1.7.2 Specialidrottsförbund 4

1.7.3 Riksidrottsförbundet och SISU Idrottsutbildarna 4

1. Strategi för Idrott och NPF 2025–2027

Detta dokument syftar till att övergripande beskriva hur idrottsrörelsen under perioden 2025–2027 ska arbeta med att skapa ökad delaktighet i idrott för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF)

1.1 Bakgrund

Den långsiktiga visionen för idrottsrörelsen är att svensk idrott - världens bästa och att idrottsrörelsens folkbildning – världens bästa. Det innebär bland annat att Idrottsrörelsen ska vara en positiv kraft i samhällsutvecklingen. I Riksidrottsförbundets strategi ”Svensk idrott 2035” beskrivs att ”Idrottsrörelsen ska vara en plats för glädje och gemenskap. Alla ska känna sig trygga och inkluderade, och de ska känna att de har makt att delta och påverka utformningen av sin idrott på jämlika villkor”.

Att det idag finns grupper som idrottsrörelsen når i mindre utsträckning än andra och inte överallt kan erbjuda en attraktiv verksamhet är ett faktum. Idrottsrörelsen har gjort fler och bättre insatser under de senaste åren, men arbete uppstår för att uppnå likvärdighet och inkludering på riktigt.

Efter Riksidrottsmötet 2023 fick Riksidrottsstyrelsen (RS) i uppdrag att genomföra en utredning med fokus på att undersöka förutsättningarna för inrättandet av en gemensam strategi för idrottsverksamhet för personer med NPF. Utredningen innehöll intervjuer med 42 SF, medarbetare på RF och SISU centralt och distrikt, föräldrar till barn med NPF-diagnoser, representanter för intresseorganisationer, myndigheter och experter på NPF.

Utredningen har lett till att RF har identifierat flera åtgärder för att sänka trösklarna och öka deltagandet av personer med NPF inom den organiserade idrotten för att skapa goda möjligheter att nå alla barn och unga som idag står långt ifrån föreningsidrotten.

1.1.1 NPF i allmänhet

Vår gemensamma kommunikation tar avstamp i vår kommunikationsstrategi (som är under utveckling). Den utgör grunden för hur vi kommunicerar inom ramen för Riksidrottsförbundet/DF och SISU Idrottsutbildarnas verksamhet. Strategin är gemensam för RF/DF och SISU Idrottsutbildarna och dess verksamheter och varumärken och omfattar all kommunikation. Den ska vara ett styrande och stödjande ramverk.

Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) är ett samlingsnamn för diagnoser som påverkar hjärnans och nervsystemets funktioner. Vanliga NPF-diagnoser inkluderar ADHD, autism, Tourettes syndrom, tal- och språkstörning. Det är inte

ovanligt att en person har fler än en NPF-diagnos. Personer med NPF kan ha svårigheter med kognition, social interaktion och beteende, vilket påverkar deras vardag på olika sätt. Symtomen varierar mycket mellan individer och kan påverkas av faktorer som personlighet, ålder, kön och miljö.

På grund av de olika svårigheter som NPF-diagnoser medför, tillsammans med en generell hög grad av okunskap i omgivningen, kan personer med NPF ha svårt att passa in i olika sammanhang i samhället och delta i skolgång och fritidsaktiviteter. Många tillbringar en stor del av sin tid hemma, med både fysisk och psykisk ohälsa som följd.

Under de senaste åren har antalet NPF-diagnoser i Sverige ökat kraftigt. Frågan om att underlätta för personer med NPF att vara delaktiga i idrottsrörelsen berör och engagerar många.

1.1.2 NPF inom idrotten

Personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar finns representerade inom hela idrottsrörelsen och NPF är per definition inte detsamma som Paraidrott. Det finns ingen klassificering eller tävlingsregler anpassade för gruppen likt för personer med intellektuell funktionsnedsättning, syn-, hörsel- eller rörelsenedsättning. Inom idrotten kan NPF innebära både utmaningar och möjligheter. För många barn och ungdomar med NPF kan idrott vara en viktig och utvecklande aktivitet som bidrar till fysisk och social utveckling. Det är dock viktigt att idrottsledare har kunskap om NPF och kan anpassa träningen för att inkludera alla deltagare. Anpassningar kan inkludera tydliga rutiner, struktur och individuellt stöd för att möta varje deltagares behov.

1.2 Syfte och målsättning

Strategin omfattar verksamhetsåren 2025–2027 och arbetet syftar till att sänka trösklarna, ha en positiv inverkan på den psykiska hälsan hos individer och öka deltagandet av personer med NPF inom idrottsrörelsen. Målet är att skapa en inkluderande idrottsmiljö där alla kan delta och utvecklas.

1.3 Huvudområden

- Tydliggöra var personer med NPF kan utöva organiserad idrott.
- Samla och tillgängliggöra material för idrottsrörelsen.
- Genomföra utbildningsinsatser gentemot SF och föreningar.

1.4 Nuläge

Idrottsrörelsen har redan gjort betydande insatser för att inkludera personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF). Denna strategi syftar till att förstärka och vidareutveckla det pågående arbetet och insatserna.

RF-SISU distrikten har under många år stöttat föreningar genom att arrangera föreläsningar och utbildningar om NPF. Utbildningarna initieras både av distrikten själva och med önskemål från föreningar, med varierande upplägg och omfattning. Fokus ligger på folkbildande insatser med lärande samtal i föreningarna. RF-SISU distrikten arbetar aktivt med att inkludera personer med NPF genom sitt ordinarie utbildningsutbud, med stöd av utbildnings- och kunskapshöjande material.

Specialidrottsförbunden (SF) arbetar med NPF i olika omfattning och utifrån olika infallsvinklar. Det finns olika strategier och omfattning i förbundens arbete med att inkludera personer med NPF, med exempel på både framgångsrika initiativ och utmaningar. Några förbund har tagit fram eget utbildningsmaterial för ledare, ibland kompletterat med material för att bygga relationer och få kunskap om de aktiva i träningsgruppen. Andra tar hjälp av RF och SISU och/eller externa föreläsare och utbildare.

Trots de framgångsrika initiativen finns det fortfarande flera utmaningar. Kunskapen om NPF varierar mellan olika idrottsföreningar och förbund, och det finns ett behov av ytterligare utbildning och stöd för tränare och ledare. Denna strategi syftar till att förstärka dessa befintliga insatser för att stärka inkluderingen av personer med NPF.

1.5 Utgångspunkter

Arbetet med att inkludera personer med NPF ska förstärka redan befintliga insatser och integreras i den ordinarie verksamheten, snarare än att bli en separat satsning. Detta minimerar administrationen och ger mer kraft åt arbetet. Arbetet ska ske nära föreningar och samordning av de lokala insatserna ska ske via RF-SISU distrikten. Fokus ska ligga på att öka antalet utbildningar och lärgrupper för att höja kompetensen hos tränare och ledare.

1.6 Samverkan med andra organisationer

Strategin förutsätter en god samverkan mellan RF och SISU, RF-SISU distrikt samt SF. För att stärka idrottsrörelsens arbete med att inkludera personer med NPF är det avgörande att även samverka med relevanta myndigheter och organisationer med särskilt expertis och större kunskap inom området. Detta inkluderar samarbete med experter och intresseorganisationer för att sprida kunskap och utveckla utbildningsmaterial. Särskild vikt läggs vid samverkan med de myndigheter och organisationer som, liksom RF, har tilldelats särskilda medel inom ramen för den nationella strategin.

1.7 Organisation och roller

1.7.1 RF-SISU distrikt

- Genomföra utbildningar, föreläsningar och folkbildande insatser om NPF.
- Stödja föreningar och enskilda ledare i att inkludera personer med NPF.
- Skapa mötesplatser för kompetenspåfyllnad och erfarenhetsutbyte för föreningar.

1.7.2 Specialidrottsförbund

- Inkludera utbildning om NPF i sina egna utbildningar.
- Skapa och tillhandahålla pedagogiskt stödmaterial.
- Uppmuntra föreningar att anpassa verksamheten för att inkludera personer med NPF.

1.7.3 Riksidrottsförbundet och SISU Idrottsutbildarna

- Koordinera och samordna arbetet och strategin.
- Samla och tillgängliggöra utbildningsmaterial och goda exempel via bland annat Kunskapsarenan.
- Arrangera webbinarier och andra aktiviteter för kunskaps- och erfarenhetsutbyte.
- Fördela ekonomiskt stöd till SF och RF-SISU distrikt.
- Följa upp SF och RF-SISU distrikt, insatser och ekonomi samt effekter.
- Samverka med berörda myndigheter och övriga organisationer.